

**ALGEMEEN DEEL VAN HET
FINANCIËEL RECHT**

Eerder verschenen in de Reeks Instituut Financieel Recht:

1. Hans De Wulf, *Taak en loyauteitsplicht van het bestuur in de naamloze vennootschap*, 2002, xxxvi + 910 p.
2. Reinhard Steennot, *Elektronisch betalingsverkeer*, 2002, xxxviii + 751 p.
3. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine, *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume I, Privaat bankrecht, Ondernemingsrecht, Insolventierecht*, 2003, x + 548 p.
4. Michel Tison, Cathy Van Acker, Jan Cerfontaine, *Financiële regulering: op zoek naar nieuwe evenwichten, Volume II, Financiële transacties, Financiële markten, Prudentieel recht*, 2003, x + 510 p.

REEKS INSTITUUT FINANCIEEL RECHT, nr. 5

Het **Instituut Financieel Recht – Financial Law Institute** werd in 1990 als onderzoekscentrum binnen de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Universiteit Gent opgericht. Het Instituut streeft ernaar om vooraanstaand wetenschappelijk onderzoek en expertise te ontwikkelen en uit te dragen in het financieel recht in de ruime zin, onder meer door de organisatie van colloquia, het stimuleren van doctoraatsonderzoek en de medewerking aan onderzoeksprojecten. Het Instituut poogt hierdoor de ontwikkelingen die het financieel bestel voortdurend ondergaan vanuit wetenschappelijke invalshoek te bestuderen en te duiden. Het Instituut wenst hierbij niet enkel de evoluties in eigen land te volgen, maar kijkt tevens over de grenzen naar de ruimere Europese en internationale context.

Naast deze publicatiereeks, lanceerde het Instituut eveneens in 1999 een *Working Paper Series*, dat een deel van de onderzoeksoutput via Internet beschikbaar stelt.

Meer informatie over de doelstellingen, werking en leden van het Instituut Financieel Recht is terug te vinden op de internetsite van het Instituut:

<<http://www.law.Ugent.be/fli>>

ALGEMEEN DEEL VAN HET FINANCIËEL RECHT

GUY SCHRANS
REINHARD STEENNOT

Intersentia
Antwerpen – Groningen – Oxford

Algemeen deel van het financieel recht
Guy Schrans en Reinhard Steennot

© 2003 Intersentia
Antwerpen – Groningen – Oxford
<http://www.intersentia.be>

ISBN 90-5095-308-5
D/2003/7849/39
NUR 822 en 793

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgevers.

INLEIDING

Het financieel recht is lang een rustig bezit gebleven. Vooral sedert ca. 1990 is daarin heel wat verandering gekomen. Nog onlangs heeft de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten aanzienlijke wijzigingen gebracht in talrijke hoofdstukken van het financieel recht.

Zoals het thans voor ons ligt, is het financieel recht samengesteld uit vier grote delen, die betrekking hebben op:

- de financiële instellingen;
- de financiële diensten;
- de financiële markten;
- het toezicht op de financiële instellingen, diensten en markten.

Dit boek heeft niet tot doel het financieel recht in zijn geheel te behandelen. Wij beperken ons tot het onderzoek van de voornaamste “grondstoffen” ervan:

- geld (hoofdstuk 1),
- financiële instrumenten (hoofdstuk 2),
- geld- en effectenrekeningen (hoofdstuk 3),
- betaling en afwikkeling van transacties (hoofdstuk 4),
- kredieten (hoofdstuk 5).

Deze materies komen aan de orde in elk van de grote delen van het financieel recht. Vandaar de titel van dit boek: *Algemeen deel van het financieel recht*.

R.S.

G.S.

De stof werd bijgehouden tot 1 juli 2003.

VOORWOORD

Met dit “Algemeen Deel van het Financieel Recht” brengen de auteurs een overzicht van het financiële recht op de markt dat een belangrijke mijlpaal zal worden in de ontwikkeling van deze rechtstak in België.

Beide auteurs staan voor de reeds lange traditie van beoefening van het financiële recht aan de Universiteit Gent. Professor Schrans heeft dit gebied ontsloten, er de eerste wetenschappelijke studies aan gewijd, om de materie daarna gedurende verschillende decennia aan de opeenvolgende generaties studenten te onderwijzen. Professor Steennot heeft recent de fakkel van hem overgenomen en zal nieuwe impulsen kunnen geven aan deze sterk evolutieve rechtstak. Dit “Algemeen Deel” is dan ook de vrucht van de samenvloeiing van oud en nieuw, van traditie en innovatie, van praktische deskundigheid en inzicht en grondige juridische analyse.

Het “Algemeen Deel van het financieel recht” ambieert de centrale hoofdstukken van het financiële recht in kaart te brengen. De auteurs hebben hiervoor vijf hoofdthema’s aangewezen. Het gaat achtereenvolgens om het begrip “geld”, om de notie “effecten” of juister “financiële instrumenten”, verder om de centrale instrumenten van het financiële bedrijf als daar zijn de “rekening” en het “krediet”; een verbindingshoofdstuk handelt over de betaling en afwikkeling van transacties, met inbegrip van de verrekenings- en vereffeningsverrichtingen. Voor elk van deze hoofdthema’s brengen de auteurs een indrukwekkend overzicht samen, dat enerzijds aansluit bij de algemene concepten, onder meer de civiele begrippen, anderzijds aansluit bij de hedendaagse technische wetgeving inzake financiële verrichtingen. Historische inzichten wisselen af met conceptuele analyses, die naast de Belgische rechtsorde, ook verschillende naburige rechtssystemen bestrijken. Het geheel geeft een duidelijk, sterk gestructureerd overzicht van elk van de onderzochte thema’s, zonder te vervallen in het gevaar van de haarfijne technische analyse, waaraan auteurs betreffende het financiële recht nogal eens durven bezwijken.

Het hoofdstuk gewijd aan het “geld” is duidelijk als een grootscheeps panorama opgevat, waarin behoudens elementen van Belgisch recht, ook ruime aandacht wordt besteed aan de conceptuele benadering, aan de economische analyses en zelfs aan historische gegevens, en dit met gebruikmaking van een grote rijkdom aan zeer uiteenlopende Belgische en buitenlandse bronnen. Het valt daarbij op dat het rechtsvergelijkende materiaal niet tot het Franse recht beperkt is, maar zich uitstrekt tot alle

– voor het financiële recht – belangrijke Europese rechtsorden. De concrete vragen van het monetaire recht worden systematisch behandeld. De practicus zal de antwoorden aantreffen die hij verwacht van een handboek financieel recht.

Het hoofdstuk betreffende de financiële instrumenten – in Nederland terecht “effecten” genoemd – is anders opgevat: het sluit onmiddellijk aan bij de Belgische rechtsorde, zoals deze met de uitvoering van de Europese richtlijnen tot stand is gekomen. De analyse is meer toegespitst op de Belgische positiefechtelijke bepalingen. Binnen het raamwerk van de deelbegrippen die onder de hoofding “financieel instrument” worden geklasseerd, verlaten de auteurs het technische pad, om de hoofdweg van de beginselen en van de concepten te vervoegen. Dit geldt in het bijzonder voor het recht van de waardepapieren, een onmisbaar hoofdstuk in het effectenrecht. Het geldt ook voor de analyse van de steeds belangrijker wordende afgeleide instrumenten.

Het derde hoofdstuk is gewijd aan de rekening en synthetiseert de heersende opvattingen inzake rechtsgevolgen van het hanteren van de rekening in het kader van de relaties tussen een bank en haar cliënteel. De uiteenzetting is evenwel meer dan klassiek: ook de meer verfijnde technieken in het gebruik van rekeningen worden ontleed. Zoals men kon verwachten van de jongere auteur, bevat het boek een duidelijke analyse van de meer recente betaaltechnieken. Naar aanleiding hiervan worden dan ook de recente wetsbepalingen besproken (waaronder de wet van 17 juli 2002 – elektronische overmaking van geldmiddelen) en de daarbij toepasselijke bepalingen van consumentenbescherming (WHPC).

Het laatste hoofdstuk is gewijd aan de kredieten. In dit kortere deel komen de belangrijkste kredietvormen aan bod, zonder dat zij evenwel het voorwerp zijn van een grondige analyse. Wellicht houden de auteurs deze materie in voorraad voor uitwerking in een volgende editie.

Hierbij wordt hoofdzakelijk het Belgische financiële recht bedoeld, zodanig dat de gebruiker – student, advocaat, academicus – een duidelijk begrip krijgt van de materie die dan door verdere studie kan worden uitgediept.

Het werk is in hoofdorde op de Belgische rechtsbeoefening afgestemd. Hiermee beantwoordt het aan de vereisten van de door de auteurs beoogde doelgroepen, met name de rechtspraktijk en het academisch onderwijs, waarbij zowel student als docent worden bedoeld. De auteurs hebben

terecht gepoogd niet exhaustief te zijn: enerzijds hebben zij zich beperkt tot de belangrijkste hoofdstukken van het Belgische financieel recht, anderzijds geven zij veeleer een op de begripsvorming afgestemde synthese dan een uitgebreide, minutieuze analyse van de individuele voorschriften. Aldus hebben zij verzekerd dat de inhoud van hun werk wordt bestendigd, zelfs in acht genomen de gedetailleerde tussenkomst van de – toenemende ijverige – wetgever. Aldus ook hebben zij een lovenswaardige middenweg gekozen tussen algemene beginselen en synthese enerzijds, overmatige techniciteit en eindeloze verfijningen anderzijds.

Zoals men ook uit het bronnenmateriaal kan afleiden, weerspiegelen de analyses op vele plaatsen de vertrouwdheid van de auteurs met in het buitenlands gangbare begrippen en er heersende betwistingen. De schrijfstijl is vlot en direct: geen nutteloze uitweidingen, geen eindeloos lange zinnen maar recht op het doel af, klaar en helder geformuleerd, soms zelfs apodictisch. Het werk ontleent hieraan zelfs een plastische kracht die helaas in vele juridische werken ontbreekt.

Een prachtige synthese, met alle kenmerken van een standaardwerk.

Prof. Eddy Wymeersch,
Voorzitter van de Commissie voor het Bank- en Financiewezen

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	v
VOORWOORD	vii
HOOFDSTUK I. GELD IN HET RECHT	1
Afdeling I. Aandachtspunten uit de economische theorie van het geld	1
§ 1. Functies	1
§ 2. Definitie	2
§ 3. Chartaal en giraal geld	3
§ 4. Geldschepping en instrumenten van monetair beleid	4
Afdeling II. Traditionele opvattingen over geld in het recht	6
§ 1. Summier overzicht van de rechtsleer	6
A. België (burgerlijk recht)	6
B. België (handelsrecht)	11
C. Nederland	13
D. Frankrijk	14
E. Duitsland	15
F. Engeland	17
§ 2. Geld als betaalmiddel – bespreking van traditionele opvattingen	18
A. De opvattingen zijn tijdsgebonden	19
B. Wat is geld? – een eerste verkenning	19
C. Met geld betalen	20
Afdeling III. Het juridisch begrip “geld”	22
§ 1. Geld is een creatie van het recht	23
§ 2. Een abstracte rekeneenheid	25
§ 3. Een wettige rekeneenheid	28
§ 4. Rekeneenheid als waardemeter – De waarde-eenheid	30
§ 5. Waarde-eenheden betalen met betaaleenheden	31
A. De betaling is een rechtshandeling	32
B. Betalen is uitvoeren van een verbintenis	32
C. De levering van betaaleenheden	33
D. Toepassing van de leer van de novatie	33
E. Principe geldt voor alle geldschulden	34
F. Monetair nominalisme	35
§ 6. Betaaleenheden sparen – Reserve-eenheid	38

§ 7.	Intra-monetaire pariteit	39
	A. De vier eenheden en hun onderlinge verhouding	39
	B. De vier eenheden en de betaalmiddelen	41
§ 8.	Betaalmiddelen en betaalinstrumenten	41
	A. Chartaal geld	43
	B. Giraal geld	47
	1. Een beschikbaar tegoed op rekening	48
	2. Een schuldvordering	50
	3. Traditionele bezwaren tegen erkenning van giraal geld	51
	a. Bezwaren van praktische aard	51
	b. Het argument “kredietverlening”	51
	c. Het argument “herroeping”	52
	d. De rol van de kredietinstellingen	53
	4. Kenmerken van giraal geld	56
	5. Volwaardig betaalmiddel	58
	C. Elektronisch geld	61
§ 9.	Geld, een juridisch mechanisme	65
§ 10.	Suggesties inzake terminologie	69
	Afdeling IV. Buitenlands geld	70
§ 1.	Omschrijving	70
§ 2.	Toepasselijk recht	71
§ 3.	Interbancair gebruik bij girale betalingen in vreemd geld ...	75
§ 4.	Vreemd geld als verbintenismunt en als betaalmunt	78
	A. De verbintenismunt	79
	B. De betaalmunt	80
	C. Conversie (omrekening)	82
	 HOOFDSTUK II. FINANCIËLE INSTRUMENTEN	83
	 Afdeling I. Terminologie	83
§ 1.	Lijst van financiële instrumenten	83
	A. Het begrip “financiële instrumenten” in de ISD-Richtlijn	84
	B. Het begrip “financiële instrumenten” in de wet van 2 augustus 2002	86
	C. Het begrip “financiële instrumenten” in het K.B. houdende oprichting van Belfox	87
	D. Het begrip “financiële instrumenten” in de marktregels (Rule Book) van Euronext	89
§ 2.	Specifieke regelingen	90

§ 3.	Financiële “producten” en financiële “diensten”	94
§ 4.	Besluit	96
Afdeling II. Algemene kenmerken		97
§ 1.	Financiële instrumenten	97
§ 2.	Effecten	101
A.	Waardepapieren	101
B.	Omschrijvingen van effecten	102
C.	Inhoudelijke kenmerken	104
1.	Ontstaan van het recht	104
2.	Rechtsaard	107
3.	Autonomie van het recht van de houder	112
4.	Omloop en overdracht van effecten	114
5.	Transacties op de effectenbeurs	117
6.	Overdrachten tot zekerheid	119
7.	Verhandelbaarheid	119
§ 3.	Afgeleide instrumenten	123
A.	Omschrijving	123
B.	Aanknopingspunten met het gemene recht	125
C.	Wijze van verhandeling van afgeleide instrumenten	128
D.	Standaardovereenkomsten	135
E.	Rechtsaard en geldigheid	139
1.	Zijn afgeleide instrumenten overeenkomsten?	139
a.	Onderhandse overeenkomsten	140
b.	De gereguleerde derivatenbeurs	142
2.	Futures en forwards	143
3.	Opties	146
4.	Swapovereenkomsten	149
5.	Kredietderivaten	156
6.	De exceptie van spel	157
Afdeling III. Overzicht van de financiële instrumenten		162
§ 1.	Aandelen en andere met aandelen gelijk te stellen waarden die op de kapitaalmarkt verhandelbaar zijn	163
A.	Aandelen die het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen	164
B.	Effecten die niet het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen	168
§ 2.	Obligaties en andere schuldinstrumenten die op de kapitaalmarkt verhandelbaar zijn	169
A.	Obligaties en schuldinstrumenten uitgegeven door ondernemingen	169
1.	Indeling volgens de aan de effecten verbonden zekerheden	171
2.	Indeling volgens de aard van het rendement	172

3.	Indeling volgens de emissie- en terugbetalingsprijs	173
4.	Indeling volgens de terugbetalingsvoorwaarden	173
5.	Euro-obligaties (eurobonds)	174
6.	Kasbons	176
7.	Kapitalisatiebons	177
8.	Medium Term Notes	177
9.	Vastgoedcertificaten	178
B.	Obligaties en schuldinstrumenten uitgegeven door de overheid	178
1.	Traditionele obligatieleningen	179
2.	Lineaire obligaties	179
3.	Staatsbons	181
§ 3.	Gewoonlijk verhandelde waarden waarmee effecten kunnen worden verworven of die in contanten worden afgewikkeld	181
A.	Algemeen	181
B.	Converteerbare en gelijkgestelde obligaties	182
1.	Converteerbare obligaties	182
2.	Exchangeable Bonds	184
C.	Warrants (inschrijvingsrechten)	185
1.	De warrant	185
2.	Scrips	187
§ 4.	Rechten van deelneming in instellingen voor collectieve belegging	187
§ 5.	Geldmarktinstrumenten	191
§ 6.	Financiële futures	193
§ 7.	Rentetermijncontracten (“forward rate agreements”, FRA)	194
§ 8.	Swaps	194
§ 9.	Opties	195
§ 10.	Afgeleide instrumenten op grondstoffen	198
§ 11.	Aanverwante financiële instrumenten	199

HOOFDSTUK III. REKENINGEN 201

Afdeling I. Geldrekeningen 201

§ 1.	Functies van een rekening	201
§ 2.	Soorten rekeningen	202
A.	De zichtrekening	202
1.	Bewaargeving	203
2.	Verbruiklening	203
3.	Sui generis	204

B.	De rekening-courant	205
1.	Definitie en voordelen	205
2.	Kenmerken van de rekening-courant	206
a.	Het novatoire karakter	206
b.	Het ondeelbaar karakter	207
c.	Beginsel van de algemene affectatie	208
d.	Wederzijdse remises	208
e.	Interesten	209
3.	Theoretische grondslag	209
C.	De kwaliteitsrekening	211
D.	De escrow account	212
E.	Gezamenlijke rekeningen	214
§ 3.	Openen van een rekening	215
A.	De rekening: een overeenkomst beheerst door algemene voorwaarden	215
B.	Recht op een rekening	220
C.	Verificatieverplichting	222
1.	De witwaswetgeving	222
2.	Gemeen recht	223
D.	Bevoegdheid en bekwaamheid	224
1.	De minderjarige	224
2.	De gehuwde persoon	225
§ 4.	Werking van de rekening	227
A.	Boeking in rekening	227
B.	Rekeninguittreksels	228
1.	Verplichting om informatie betreffende de rekening ter beschikking te stellen	229
2.	De vermeldingen op het rekeningoverzicht	230
3.	De afwezigheid van protest bij toezending van rekeninguittreksels	230
C.	De valutadatum	233
D.	Interesten	234
1.	Kapitalisatie van interesten – anatocisme	235
2.	De rentevoet	236
E.	Bedingen van eenheid van rekening en compen- satiebedingen	240
F.	Beslag onder derden op een bankrekening	242
1.	Algemeen	242
2.	Het creditsaldo en de lopende verrichtingen	243
3.	Enkele bijzondere situaties	244
a.	Gezamenlijke rekeningen	245
b.	Kwaliteitsrekening	245
c.	Escrow account	246

§ 5.	Sluiting van de rekening	247
A.	Onvrijwillige beëindiging	247
B.	Vrijwillige beëindiging van de overeenkomst	248
C.	Bijzondere beëindigingswijzen rekening-courant	249
D.	Accessorium sequitur principale	249
E.	Gevolgen van de sluiting van de rekening	250
	Afdeling II. Effectenrekeningen	251
§ 1.	Algemeen	251
A.	Fungibiliteit van het tegoed op rekening	252
B.	Vereffening (afwikkeling) van de transacties	254
C.	Kenmerken van effectenrekeningen	254
§ 2.	Rekeningen van geïmmobiliseerde financiële instrumenten	258
A.	Toepassingsgebied	259
B.	Algemene beschrijving van het stelsel van K.B. nr. 62	261
C.	Bewaargeving	265
D.	Vervangbaarheid	269
E.	Het recht van de deponent op de in bewaring gegeven financiële instrumenten	270
F.	Inpandgeving en andere zekerheidsrechten	273
1.	Pand	274
2.	Cessie-retrocessie	276
3.	Overdracht tot zekerheid (zekerheidscessie)	279
G.	Verzet op financiële instrumenten	280
H.	Vervallen dividenden, interesten en kapitalen	281
I.	Deelname aan algemene vergadering en andere lidmaatschapsrechten	281
J.	Derdenbeslag	282
K.	Insolventie en samenloop	284
1.	Faillement (en samenloop) in hoofde van de vereffeninginstelling	284
2.	Faillement (en samenloop) in hoofde van een aangesloten lid	284
3.	Revindicatierecht in cascade	285
§ 3.	Rekeningen van gedematerialiseerde effecten	286
A.	Algemeen	286
B.	Kenmerken van gedematerialiseerde effecten	289
1.	Aparte categorie van financiële instrumenten	289
2.	Erkende rekeninghouders	291
C.	Overdracht van gedematerialiseerde effecten.	294
D.	Inpandgeving en andere zekerheidsrechten	297
E.	Derdenbeslag	299
F.	Insolventie en samenloop	300

1.	Faillissement (en samenloop) in hoofde van een erkend rekeninghouder	300
2.	Revindicatierecht in cascade	302
G.	Uitoeffening van lidmaatschapsrechten	302
H.	Vervallen dividenden, interesten en kapitalen	303
HOOFDSTUK IV. BETALINGEN		305
Afdeling I. Betalingen in geldmiddelen		305
§ 1.	Beschrijving en kwalificatie van de instrumenten voor de overmaking van geldmiddelen	305
A.	Overschrijving	305
1.	De vorm van de overschrijvingsopdracht	306
2.	De kwalificatie van de overschrijving	307
a.	De kwalificatie als mandaat en gesubstitueerd mandaat	307
b.	Eigen stellingname	309
B.	Kredietkaarten	310
C.	Debetkaarten	312
D.	Protonkaarten	313
E.	Internetbetaalsystemen	314
§ 2.	Het bevrijdend karakter van de betaling	315
A.	Creditering van de rekening van de begunstigde	315
B.	Initialisering van de opdracht / debitering van de rekening van de opdrachtgever / creditering van de rekening van de instelling van de begunstigde	317
C.	Het standpunt van het Hof van Cassatie	318
D.	Eigen stellingname	319
E.	Bijzonder geval: betaling met proton	320
F.	Het rechtstreeks krediet en het tijdstip van betaling ...	323
§ 3.	Relevantie van het tijdstip van betaling	325
A.	Faillissement	325
1.	Twee theorieën	325
2.	Twee bijzondere situaties	327
a.	Proton en het faillissement van de handelaar ..	327
b.	Het faillissement van de houder van een debet- of kredietkaart	328
B.	Beslag	329
1.	Het creditsaldo en de lopende verrichtingen	330
2.	Relatie tot het tijdstip van betaling	331

§ 4.	De herroeping van een overmakingsopdracht	332
A.	Toepassing van het gemeen recht	332
1.	De overschrijving	333
2.	Andere verrichtingen	334
B.	De bedongen onherroepelijkheid	334
C.	De wet van 17 juli 2002 betreffende de transacties uitgevoerd met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen	335
1.	Toepassingsgebied	335
a.	Ratione materiae	335
b.	Ratione personae	336
2.	Inhoudelijke beschouwingen	337
D.	De wet van 28 april 1999	338
E.	De herroeping: beoordeling	341
F.	De herroeping en het tijdstip van betaling	341
§ 5.	De aansprakelijkheidsverdeling in geval van foutieve uitvoering	342
A.	Het gemeen recht	342
1.	De overschrijving	343
a.	De leer van het gesubstitueerd mandaat	343
b.	De overschrijving: een verrichting “ <i>sui generis</i> ”	345
2.	De kwalificatie als delegatie	347
3.	Vergoedbare schade in toepassing van het gemeen recht	347
4.	Alternatieve benadering: artikel 1239 B.W. en de restitutieverbintenis van de bankier	348
5.	Invloed van exoneratiebedingen	350
a.	Uitsluiting van aansprakelijkheid	350
b.	Beperking van aansprakelijkheid	351
B.	Wet grensoverschrijdende geldoverschrijvingen	351
1.	Toepassingsgebied	351
2.	Laattijdige uitvoering	353
3.	Verplichting tot uitvoering overeenkomstig de instructies	354
4.	Niet-afwikkeling van de overschrijving	355
a.	Aansprakelijkheidsbeperking tot 12.500 euro ..	355
b.	Uitzonderingen	356
c.	Interbancair verhaalsrecht	357
d.	Overmacht	358
e.	Vergelijking met het gemeen recht	358

C.	De wet van 17 juli 2002 betreffende de transacties uitgevoerd met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen	359
1.	De aansprakelijkheid van de uitgever	359
2.	Ontsnappingsroutes	361
3.	Aansprakelijkheid ratione temporis	362
4.	Verschuldigde vergoeding	362
5.	Vergelijking met het gemeen recht	363
D.	Besluit ter zake van de foutieve uitvoering	364
§ 6.	De risicoverdeling in geval van oneigenlijk gebruik	366
A.	Het gemeen recht	366
1.	Toepassing van artikel 1239 B.W.	366
2.	Analyse in functie van de restitutieverbintenis	367
3.	De afwezigheid van opdracht	368
4.	Uitzonderingen	368
5.	Elektronisch geïnitieerde opdrachten	370
B.	De wettelijke regeling betreffende de transacties die verricht worden met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen	372
1.	Artikel 81 § 5 Wet Handelspraktijken	372
a.	Situering en toepassingsgebied	372
b.	De annulatiemogelijkheid	373
2.	De wet betreffende de transacties uitgevoerd met instrumenten voor de elektronische overmaking van geldmiddelen	374
a.	Toepassingsgebied	374
b.	Aansprakelijkheidsverdeling	375
c.	Enkele bijzondere vragen	376
d.	Opladbare instrumenten	377
C.	Besluit betreffende het oneigenlijk gebruik	378
	Afdeling II. De afwikkeling van betalings- en effectentransacties ..	378
§ 1.	De afwikkeling van betalingstransacties	378
§ 2.	De afwikkeling van effectentransacties	382
A.	Vereffening (afwikkeling) van effectentransacties	382
1.	“Confirmation”	383
2.	“Clearing”	384
3.	Levering	386
4.	Betaling	386
B.	Vereffeningssystemen en -instellingen	387
1.	Vereffeningssysteem van Euroclear Bank	387
2.	Effectenclearingsysteem van de Nationale Bank van België	388

C.	Statuut van de vereffeningsinstellingen	389
1.	Erkenningsvoorwaarden	389
2.	Toezicht	390
3.	Toegang tot clearing- en afwikkelingsfaciliteiten ..	391
D.	Het bijzonder voorrecht van vereffeningsinstellingen ..	392
§ 3.	Beschermingsmechanismen in geval van insolventie van een instelling	393
A.	De instelling als deelnemer aan een betalings- of effectenafwikkelingssysteem	394
1.	Toepassingsgebied	395
a.	De betalings- en effectenafwikkelingsystemen naar Belgisch recht	395
b.	De deelnemers	395
c.	Formele overeenkomsten tussen twee deelnemers	396
d.	Extraterritoriale werking	397
2.	De tegenwerpelijke van netting	397
3.	Het definitief karakter van overboekings- opdrachten	400
4.	De afschaffing van de 0-uur regel	401
5.	De geldigheid en tegenwerpelijke van de gestelde zekerheden	401
6.	Het internationaal privaatrecht	402
a.	Toepassing van de wet van het systeem	403
b.	Toepassing van de wet van de lidstaat waar de rekening wordt gehouden	404
c.	Doeltreffendheid van de zekerheden en het internationaal privaatrecht	405
B.	Instellingen die niet deelnemen aan een betalings- of effectenafwikkelingssysteem	405
1.	Toepassingsgebied	406
a.	Artikel 157 § 1	406
b.	Artikel 157 § 2	407
2.	De tegenwerpelijke van nettingovereenkomsten	408
a.	Toepassing in geval van gerechtelijk akkoord ..	408
b.	Toepassingsvoorwaarden	408
3.	De tegenwerpelijke van uitdrukkelijke ontbindende bedingen	410
4.	De oplossing voorzien in artikel 157 § 2: de afschaffing van de 0 uur regel	410
5.	De toepassing van artikel 157 in de ruimte	411

C.	Gevolgen in de onderliggende verhouding tussen schuldenaar en schuldeiser	414
1.	Het faillissement van de financiële instelling van de begunstigde	415
2.	Het faillissement van de financiële instelling van de opdrachtgever	415
HOOFDSTUK V. KREDIETEN		417
Afdeling I. Functies van het krediet		417
Afdeling II. Algemene kenmerken van het krediet		418
§ 1.	Tijdselement	418
§ 2.	Vertrouwen	418
§ 3.	Risico en afwezigheid van speculatie	419
§ 4.	Economische finaliteit	421
Afdeling III. Kost van het krediet		421
Afdeling IV. Classificatie van de kredieten		423
§ 1.	De hoedanigheid van de kredietnemer	423
A.	Wet consumentenkrediet	424
1.	Toepassingsgebied	424
2.	Inhoudelijke bescherming	425
B.	Wet hypothecair krediet	426
C.	Kredieten aan professionelen	427
§ 2.	De wijze waarop krediet wordt verleend	427
§ 3.	Duurtijd van het krediet	428
§ 4.	De bestemming van het krediet	428
Afdeling V. Bespreking van enkele kredietvormen		430
§ 1.	De kredietopening	430
A.	Definitie en kwalificatie	430
B.	Rechten en plichten van de partijen	431
C.	Einde van de kredietopening	432
§ 2.	De terbeschikkingstelling van een geldsom	433
A.	De lening	433
B.	Disconto	434
1.	Algemeen	434
2.	Cedentendisconto en leveranciersdisconto	436
a.	Cedentendiscontokrediet	436
b.	Leveranciersdiscontokrediet	437
C.	Kaskrediet en “straight loan”	439
D.	Investeringskredieten	439
E.	Consortiumkredieten in eurodeviezen	440

F.	Factoring	440
1.	Algemeen	440
2.	Rechten en plichten van de partijen	441
3.	Juridische vormgeving	442
4.	Tegenwerpelijkheid	443
G.	Leasing	443
§ 3.	Terbeschikkingstelling van kredietwaardigheid	444
A.	Acceptkrediet	445
B.	Documentair krediet	446
1.	Situering en omschrijving	446
2.	De diverse rechtsverhoudingen	447
3.	Toepasselijke regels	451
4.	Documenten	452
5.	Exceptie van fraude	456
6.	Betaling	456
7.	Bijzondere vormen van documentair krediet	457
C.	Autonome garanties	457
1.	Definitie en situering	457
2.	Soorten garanties	459
3.	Toepasselijke regelen	459
4.	Kenmerken van autonome garanties	460
5.	De diverse rechtsverhoudingen	462
6.	Betaalverbod wegens onrechtmatige afroep	463
	Afdeling VI. De aansprakelijkheid van de kredietverlener	464
§ 1.	De fout ten aanzien van de kredietnemer	465
A.	Bij de toekenning van het krediet	465
B.	Opzegging van het krediet	467
§ 2.	De fout ten aanzien van derden	468
A.	De toekenning van het krediet	469
B.	De handhaving van het krediet	471
C.	De opzegging van het krediet	472
§ 3.	De schade en het causaal verband	473
	TREFWOORDENREGISTER	477